

Standardizacija – I kolokvijum

1. Појам стандардизације (три тумачења)?

- **Тумачење I**

Стандардизација је активност на утврђивању одредаба за општу и виšekратну употребу у односу на стварне или потенцијалне проблеме, у циљу постизања оптималног степена реда у датом контексту (Закон о стандардизацији из 2005. године).

- **Тумачење II**

Стандардизација представља делатност, област рада, функцију у организацији или организациону целину.

- **Тумачење III**

Стандардизација представља научну дисциплину.

2. Шта представља предмет (област) стандардизације? Дати 5 примера.

Предмет стандардизације јесте материја која се стандардизује. Стандардизација може да буде ограничена на посебне аспекте предмета који се стандардизују.

Област стандардизације јесте група одговарајућих предмета стандардизације.

Примери: образовање, Пољопривреда, Информације, Грађевинарство, Текстил, Машинство, Хемија, ...

3. Ниво стандардизације?

Ниво стандардизације јесте географски, политички или економски степен укључености у активности стандардизације. У складу с тим могу се разликовати:

- (1) Међународна стандардизација, тј. стандардизација у којој могу да учествују одговарајуће организације свих земаља (ISO, IEC).
- (2) Регионална стандардизација, тј. стандардизација у којој могу да учествују одговарајуће организације једног географског, политичког или економског подручја света (CEN, CENELEC).
- (3) Национална стандардизација, тј. стандардизација на нивоу одређене земље (Институт за стандардизацију; некада је било JUS а сада је SRPS = српски стандард).
- (4) Покрајинска стандардизација, тј. стандардизација на нивоу одређене територије у оквиру једне земље.

4. Аспект стандардизације?

- Терминологија
- Технички услови
- Узимање узорака и контрола

- Испитивање и анализа
- Смањивање асортимана
- Категорије према квалитету
- Прописи о извођењу радова
- Паковање, чување, транспорт

5. Циљеви стандардизације?

1. упрошћавање растућег броја варијанти производа и поступака у животу човека
2. замењивост
3. средство комуникације и споразумевања
4. симболи и скраћенице
5. општа економичност
6. безбедност, здравље и заштита живота
7. интерес потрошача
8. интерес друштва
9. одстрањивање препрека за трговину

6. Који је најважнији, а који је крајњи циљ стандардизације?

Најважнији циљ стандардизације је **МАСОВНОСТ**, а крајњи циљ стандардизације је постизање услова за рационалан и удобан живот људи.

7. Шта је стандард, а шта је технички пропис?

Стандард је документ утврђен консензусом и потврђен од признате организације у коме се за општу и виšekратну употребу утврђују правила, смернице или карактеристике за различите активности или њихови резултати у циљу остваривања оптималног степена реда у датом контексту.

Технички пропис је пропис који садржи техничке захтеве, било непосредно било позивањем на стандард, техничку спецификацију или правила праксе или укључује садржаје наведених докумената.

8. Које врсте стандарда постоје према нивоу стандардизације?

- 1) међународни (ISO, IEC)
- 2) регионални (CEN, CENELEC)
- 3) национални (SRPS)
- 4) покрајински
- 5) грански
- 6) интерни

9. Које су међународне организације за стандардизацију?

ISO – Међународна организација за стандардизацију

IEC – Међународни комитет за електротехнику

10. Шта је акредитација?

Према стандарду JUS ISO/IEC Упутство 2:2001 акредитација је дефинисана као:

„Поступак посредством кога надлежно тело званично признаје да су тело или особа компетентни за спровођење одређених послова.“

Према стандарду JUS ISO/IEC 17001:2000 акредитација је дефинисан као:

„Званично признање треће стране да тело испуњава специфициране захтеве и да је компетентно да обавља одређене послове оцењивања усаглашености.“

11. Општа правила акредитације?

- ЈУАТ обавља послове у складу са Законом о стандардизацији и Законом о мерним јединицама и мерилима.
- ЈУАТ додељује, одржава, суспендује и обнавља акредитацију у складу са релевантним националним, европским и међународним стандардима и упутствима, као и уз уважавање смерница ЕА, IAF и ILAC за одређене врсте акредитација.
- Акредитација ће бити додељена организацијама које задовољавају захтеве референтних стандарда, као и критеријума и правила прописаних од стране ЈУАТ-а и уколико надокнађује ЈУАТ-у прописане трошкове акредитације.
- ЈУАТ је ближе уредио поступке за подношење и решавање захтева за акредитацију, као и услове за добијање, одржавање и обнављање акредитације и услове под којима се акредитација суспендује или чак одузима.
- Измене датих Правила и/или критеријума за поједине врсте акредитације, ЈУАТ врши према захтевима међународних стандарда и у складу са међународном праксом. ЈУАТ ће обавестити организацију о датим изменама, које ће и јавно објавити/публиковати.
- У циљу праћења поштовања датих Правила, након додељивања акредитације, ЈУАТ организује надзорне посете. Поновно оцењивање ради обнављања акредитације спроводи се сваке 5 године.
- Све информације које се прикупе током додељивања, одржавања и обнављања акредитације се третирају као поверљиве. ЈУАТ се брине да такве информације буду доступне само лицима укљученим у поступак акредитације.

12. Набројте сертификациона тела?

Сертификациона тела за:

- процес
- производ
- услугу
- систем менаџмента квалитетом ISO 9001
- систем менаџмента заштитом животне средине ISO 14001
- оцењивачи система менаџмента квалитетом и система менаџмента заштите животне средине

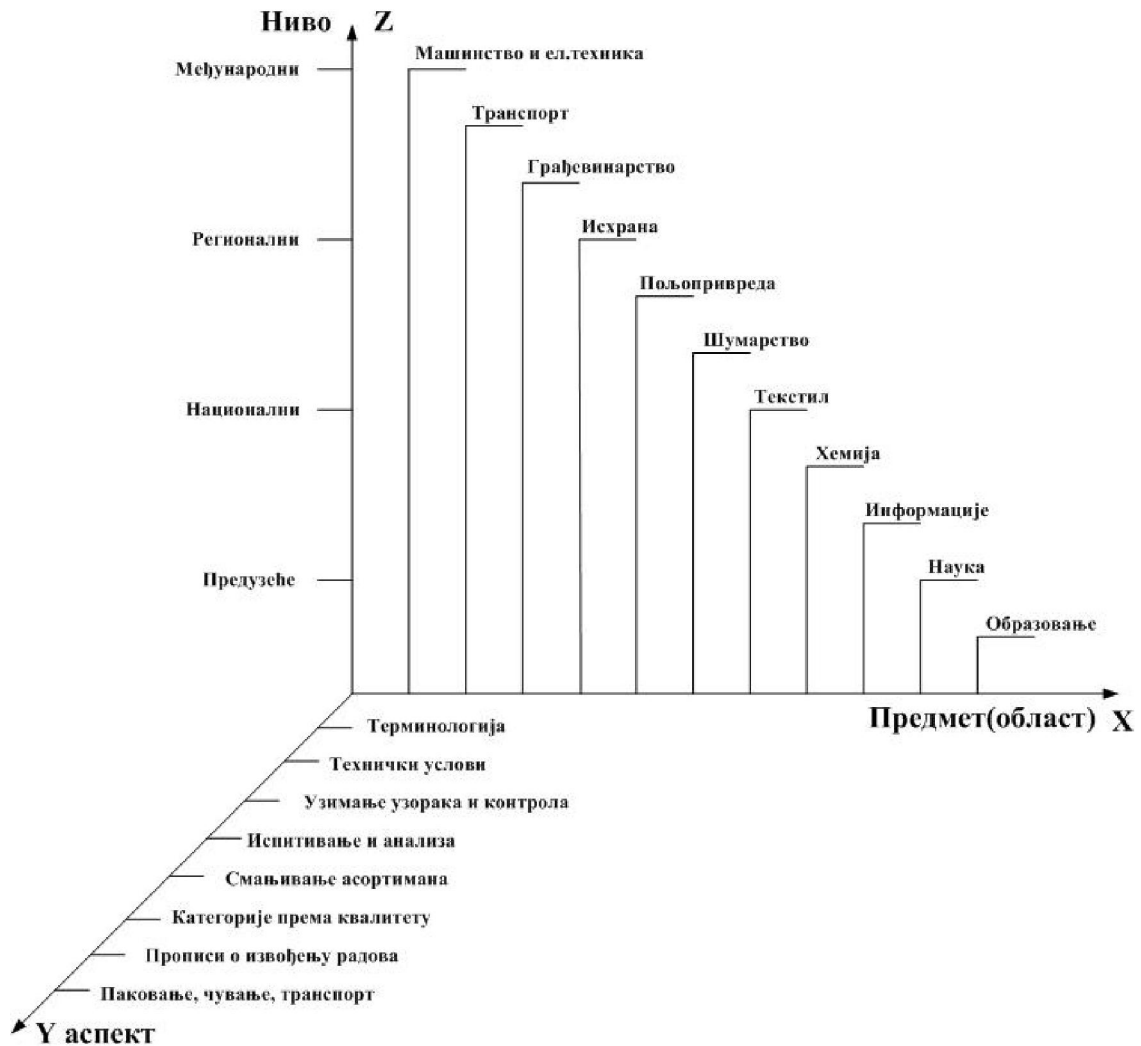
13. Шта је систем стандардизације?

Под системом стандардизације подразумева се скуп делова повезаних у целину ради обављања послова и задатака из области стандардизације. Има своје окружење, улазе, излазе, поремећаје, структуру, стање и процесе.

14. Набројте подсистеме система стандардизације?

- 1) подсистем послова и задатака
- 2) подсистем кадра
- 3) подсистем метода и поступака
- 4) подсистем опреме
- 5) подсистем енергије и материјала
- 6) организациони подсистем
- 7) економски подсистем
- 8) информациони подсистем

15. Простор стандардизације?

16. Који су принципи стандардизације?

1. Стандардизација, је у суштини, процес упрошћавања, настао као резултат свесног напора друштва да смањи број неких предмета. Она доводи не само до смањивања постојеће сложености, него настоји да спречи непотребну сложеност у будућности.
2. Стандардизација је у истој мери и друштвена колико и економска активност и мора се одвијати на бази узајамне сарадње свих заинтересованих.
3. Само објављивање стандарда је од мале вредности ако се стандард не примењује. Примена захтева уступке неколицине ради добра већине.
4. При доношењу стандарда, акција треба да се састоји прво у селекцији, после које следи утврђивање изабраног.
5. Стандарде треба прегледати у правилним временским размацима и ревидирати их ако је потребно.

6. Када се прописују карактеристике које производ треба да има при употреби, као и остале карактеристике, морају се прописати и методе испитивања које ће се користити да се утврди да ли дати производ одговара или не одговара донетим прописима.
7. Потребу да се националним стандардима да снага прописа треба пажљиво размотрити, имајући у виду природу стандарда, ниво индустријализације и законе и услове који су битни за друштво за које се стандарди припремају.

17. Како стандарди доприносе земљама у развоју, а како планети?

За земље у развоју, ISO стандарди који представљају међународни консензус, чине технолошки know-how. У стандардима су садржане спецификације које производи треба да имају да би могли да буду пласирани на тржишта широм света.

За планету Земљу, ISO стандарди за обезбеђење квалитета ваздуха, воде и земље као и стандарди за емисију гасова и радијацију могу да помогну да се очува животна средина.

18. Шта је основни стандард?

Основни стандард је стандард који има широку област примене или садржи опште одредбе за једну посебну област. Може се примењивати директно, или може служити као основа за друге стандарде.

19. Које су европске организације за стандардизацију?

CEN – Европски комитет за нормализацију

CENELEC – Европски комитет за нормализацију у електротехници

20. Фазе поступка акредитације?

Фаза I: Идентификација исказане намере

Фаза II: Информисање о поступку

Фаза III: Подношење и разматрање захтева за акредитацију

Фаза IV: Припрема за оцењивање

Фаза V: Оцењивање

Фаза VI: Извештавање о обављеном оцењивању

Фаза VII: Одлучивање о акредитацији и достављање решења

Фаза VIII: Надзор и поновно оцењивање

21. Услови за додељивање акредитације?

1. ако обликом организовања обезбеђује самосталност при обављању послова оцењивања усаглашености за које се акредитује

2. ако унутрашњом организацијом гарантује успешно обављање послова оцењивања усаглашености за које се акредитује
3. ако не обавља консултантске услуге, које би биле у супротности са пословима оцењивања усаглашености
4. ако испуњава захтеве према законима (Закон о стандардизацији, Закон о мерним јединицама и мерилима, Национални стандарди JUS EN серије 45000 и JUS EN/IEC упутства која садрже опште критеријуме, односно захтеве које треба да испуне подносиоци затева за поједине врсте акредитације), ако испуњава услове европских и међународних стандарда и упутства и ако испуњава све критеријуме које је прописао ЈУАТ.

22. Који су послови и задаци у систему стандардизације (на националном нивоу)?

1. припрема, доношење и објављивање националних стандарда и техничких прописа
2. овлашћивање организација за атестирање, акредитовање лабораторија и надзор над њиховим радом
3. мађународна сарадња
4. производња и дисеминација општих информација из области стандардизације

23. Шема система акредитације? (Шта акредитационо тело Србије акредитује?)

24. Када је стандард обавезан?

1. Ако произвођач то захтева – пропише
2. Ако је то део облигационог уговора
3. Ако је то технички прописано

25. Како стандарди доприносе друштву? (а може и да дође да се одбјасни сваки)

1. За пословање
2. За кориснике и потрошаче. За свакога
3. За државе

4. За трговинске организације
5. За земље у развоју
6. За планету Земљу

26. Шта је стандард за услугу?

Стандард за услугу – њиме се одређују захтеви које треба да испуни нека услуга да би одговорила својој намени.

27. Које све организације/тела ЈУАТ акредитује?

1. а) Лабораторија за испитивање
б) Лабораторија за еталонирање
2. Организација за сертификацију система менаџмента квалитетом
3. Организација за сертификацију производа
4. Организација за сертификацију система менаџментом заштитом животне средине
5. Организација за сертификацију лица која обављају оцењивање усаглашености
6. Организација за контролисање
7. Организација за технички надзор

28. Шта представљају међулабораторијска поређења?

29. Услови за одржавање акредитације. Навести 3 по слободном избору.

1. акредитована организација, као и њено особље не смеју бити ни под каквим пословним, финансијским или неким другим притиском који би могао да утиче на њихове активности оцењивања усаглашености
2. друге организације или појединци ван своје организације не смеју утицати на резултате активности
3. ниједна активност акредитоване организације не сме доводити под сумњу њену независност и интегритет при одлучивању у вези са њеним активностима под акредитацијом
4. зараде особља које обавља активност оцењивања усаглашености не смеју директно да зависе од обима извршених активности нити од резултата активности.

30. Која знања и вештине треба да поседује кадар у систему стандардизације?

- (1) Општа , стручно-теоријска и практична знања из области стандардизације, специјалистичка знања из одређене области стандардизације и знања из области доношења и примене прописа
- (2) Вештине
- (3) Опште интелектуалне, сензорне, моторне и сензо-моторне способности
- (4) Карактерне црте и црте темперамента

31. Који стандарди чине серију стандарда ISO 9000?

ISO 9000:2000 – QMS – Основе и речник

ISO 9001:2000 – QMS – Захтеви

ISO 9004:2000 – QMS – Упутство за побољшавање преформанси

32. Који се захтеви налазе у стандарду ISO 9001 (тачке од 4. до 8.)?

4. Систем менаџмента квалитетом (QMS)

5. Одговорност руководства

6. Менаџмент ресурсима

7. Реализација производа

8. Мерење анализа побољшања

33. Навести опште врсте стандарда?

- општи стандард
- стандард о појмовима и њиховим дефиницијама
- стандард за производ
- стандард за услугу
- стандард за процес
- стандард за испитивања

34. Шта представља консензус?

Консензус представља општу сагласност коју карактерише одсуство трајног супростављања било које важне заинтересоване стране у вези с битним питањима и процес у коме су узета у обзир мишљења свих заинтересованих страна и у коме се усклађују сви спорни аргументи. Консензус не подразумева једногласност.

35. Према ком стандарду се акредитују лабораторије?

Стандард ISO/IEC 17025:2000 – „Општи захтеви за компетентност лабораторија за испитивање и лабораторија за еталонирање.“

36. Шта је провера стручности?

Провера стручности (*Proficiency testing*) представља извођење међулабораторијских поређења да би се utvrdile performanse laboratorije potrebne za određena merenja ili ispitivanja. Она представља погодан начин да лабораторије прикажу своју компетентност акредитационом телу или некој трећој заинтересованој страни.